

Vanffeligheder; men man maa dog gaae ind paa dem, og der er jo gjort tydelige og klare Skridt til at gaae ind paa dem. Hvad min Stilling til Sagen angaaer, saa er det jo nofsom bekendt, at jeg har deeltaget i et bestemt formuleret Forslag for at faae tilveiebragt en Kirkeforfatning. Jeg vil altsaa ikke omgaae Sagen, men saalange den ikke kommer istand, er der al Grund for Rigsdagen til, betragtede sin egen Charakter, ikke uden Nødvendighed at begive sig ind paa det kirkelige Gebet, om end ikke paa det reent dogmatiske, saa dog ind paa de kirkelige Former, indlade sig paa en Sag, hvor der er Spørgsmaal om, ikke hvorledes visse Berøringspunkter mellem Stat og Kirke maae ordnes af Statshensyn, men hvor der er Spørgsmaal om, hvorledes Kirkens indre Forhold skulle ordnes i Kirkens Interesse, og derom er der jo Spørgsmaal ved denne Leilighed. Motiveringen af Forslaget støtter sig til en Fare, der skal være for Kirkens Bestaaen, og den vil imødegaae denne Fare ved Foranstaltninger i Kirken selv, Foranstaltninger der skulle træffes for Kirkens Vel. Naar der nu ikke paavises en saa paatrængende Nødvendighed, at den ikke kan afvises, saa troer jeg, at Rigsdagen selv — og jeg skal ikke gaae ind paa i Detailen at udvikle det — maa kunne føle, at den, efter sin hele Sammensætning, efter den Maade, hvorpaa den er valgt, ikke kan have Kald til at trænge ind. Nødvendigheden for at træde til her maatte være en Statsnødvendighed, der ikke uden Forandring i kirkelige Forhold kunde tilfredsstilles, eller der maatte være en saa paatrængende Dtring af Nød fra Folketirkens Side, at vi ikke kunde afvise den; men det maatte da være en Stemme, der var havet stærkt og længe fra Mangfoldige, der maatte foreligge Petitioner i Masse, og det maatte da ikke være et Lovforslag, der fremkom som et reent individuelt Forslag, et Forslag, hvis Tanke er opstaaet hos, og hvis Formulering er udgaaet fra, en enkelt Mand, der ikke fremtræder som Repræsentant for en almindelig Mening; men der fremtræder i det Høieste som oplydt af en Mening, han troer at dele med Mange. Der maatte være ført tidligere Forhandlinger, det maatte være klart, at Rigs-

dagen ikke uden at begaae Uret kunde undslaae sig fra denne, meget vanffelige Pligt, en Pligt, som en stærkt følt Trang maatte paalægge at opfylde, altsaa Noget, som Kirken stærkt og inderligt forlangte. Saaledes er Forholdet, og jeg troer derfor, at Rigsdagen ikke bør gaae ind paa at forhandle denne Gjenstand. Naar jeg dog skal sige et Par Ord om Sagens Realitet, saa forekommer det mig — ja den ærede Forslagsstiller maa tilgive mig det — at Lovforslaget er udgaaet fra en meget uklar Tanke, og har valgt et meget uheldigt Middel til at naae sit Diemed. Dette vil jeg oplyse. Lovforslagets Motiver sige selv, at det er fremkommet for at hindre en Udtrædelse en masse af Folketirken, i Spidsen for hvilken Udtrædelse der staaer en berømt Personlighed, som er nævnt, men som jeg ei skal omtale; men Lovudkastet berører ikke i mindste Maade det Krav, som denne Mand, hvis Udtrædelse skal forhindres, har opstillet. Der er sagt fra en vis Side, at, naar der ikke indrømmes Præsterne (ikke Menighederne) en fuldstændig Ret til at lære blot efter deres Samvittighed og deres Forstaaelse af Skriften, saa „træde jeg og de, der følge med mig, ud af Kirken.“ Det er altsaa et Forlangende af den fuldstændigste Lærefrihed, uden at være bunden til Nogetsomhelst, det er med andre Ord en Fordring paa at ville træde ud af Kirken, saalange Kirken vedbliver at være Kirke, det er at sætte istedetfor Samsfundets Princip Individets Princip. Om nu en Kirke overhovedet har Ret til at bestaae, skal jeg ikke her indlade mig paa at discutere, men jeg siger, man skal ikke søge at tilbageholde i Kirken dem, der udtale disse Grundsætninger; de maae blive, hvis de ville, men man skal ikke holde paa dem. Man skal ikke sige, at et Samsfund skal modificere sine Love, indtil de kunne finde sig i at være i Samsundet, der sige: Vi undertaste os ikke andre Love end dem, vi selv opstille. Det er altsaa for at imødegaae et Krav, der ikke fra Kirkens Side kan imødekømmes, at Lovforslaget er fremkommet. Man kan respectere denne Frihedsstræben imod ethvert Vaand, man kan sympathisere dermed, men man maa forstaae og vide, at det er Noget, som Folketirken ikke ved Lov kan give og saa sige: det kan ikke hjælpe at give noget Andet.